

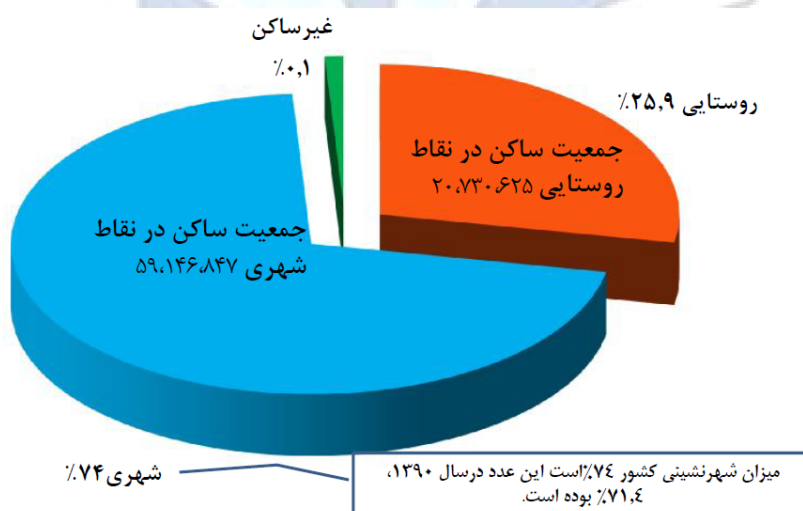
چکیده نتایج مقدماتی سرشماری نفوس و مسکن ۱۳۹۵

نتایج مقدماتی سرشماری نفوس و مسکن کشور در سال ۱۳۹۵ در تاریخ ۲۳ اسفند ۱۳۹۵ توسط مرکز آمار ایران منتشر شد. از وجوه تمایز این سرشماری در مقایسه با دوره های قبل استفاده از روش اینترنتی بود که بدلیل مشارکت اینترنتی ۴۸.۴ درصدی، نیاز به نیروی انسانی در اجرای سرشماری مذکور در مقایسه با دوره های قبل کاهش قابل توجهی یافت.

ذیلاً برخی از نکات و نتایج این گزارش ارائه می گردد:

- جمعیت کشور در سال ۱۳۹۵ برابر با ۷۹,۹۲۶,۲۷۰ نفر بوده که ۴۰.۴۹ میلیون نفر از آن را مردان (با سهم ۵۱٪) و ۳۹.۴۲ میلیون نفر را زنان (با سهم ۴۹٪) تشکیل داده است.
- ۵۴.۱ میلیون نفر از جمعیت کشور در سال ۱۳۹۵ در مناطق شهری و ۲۰.۷ میلیون نفر در مناطق روستایی ساکن بوده و ۰.۱ درصد مابقی نیز غیر ساکن هستند (نمودار ۱).

نمودار ۱- وضعیت سکونت جمعیت کشور در سال ۱۳۹۵

- جمعیت استان تهران در سال ۱۳۹۵ برابر با ۱۳,۲۶۷,۶۳۷ نفر بوده که ۶۶۷ میلیون نفر از آن را مردان و ۶۵۹ میلیون نفر را زنان تشکیل داده‌اند.
- در مقایسه با سال ۱۳۹۰، میزان شهرنشینی کشور در سال ۱۳۹۵ با ۲.۶ واحد درصد رشد به ۷۴٪ رسیده است.
- تعداد خانوارهای کشور در سال ۱۳۹۵ بالغ بر ۲۴.۱۹ میلیون خانوار با میانگین بعد خانوار ۳.۳ (متوسط تعداد اعضاء در هر خانوار) بوده است. در مقایسه با سال ۱۳۹۰ سه میلیون به تعداد خانوارهای کشور اضافه شده در حالی که از بعد خانوار ۰.۲ واحد، کاسته شده است.

معاونت بررسی های اقتصادی

- از ۲۴ میلیون خانوار کشور در سال ۱۳۹۵، ۱۸ میلیون خانوار شهری و ۶ میلیون خانوار روستایی بوده‌اند. در مقایسه با سال ۱۳۹۰، حدود ۳ میلیون به خانوارهای شهری اضافه شده در حالی که فقط حدود ۳۰۰ هزار خانوار به خانوارهای روستایی اضافه شده است.
- بعد خانوارهای شهری در سال ۱۳۹۵ برابر با ۳.۳ بوده و بعد خانوارهای روستایی ۳.۴ بوده است. طی سالهای گذشته بدلیل سرعت بالاتر کاهش بعد خانوارهای روستایی، شکاف بین بعد خانوارهای روستایی و شهری کاهش یافته است.
- با توجه به منفی بودن متوسط نرخ رشد سالانه جمعیت روستایی (۰.۷۳- درصد) در بازه زمانی ۱۳۹۰-۹۵، بدلیل متوسط رشد سالانه ۱.۹۷ درصدی جمعیت شهری در این بازه و سهم بالای این گروه جمعیتی، متوسط نرخ رشد سالانه کل جمعیت کشور در بازه مزبور حدود ۱.۲۴ درصد بوده است (نمودار ۲). با توجه به روند رشد جمعیت طی سالهای گذشته، طی پنج سال اخیر از سرعت کاهش رشد جمعیت کاسته شده است. بطور متوسط در بازه زمانی ۱۳۹۰-۹۵ سالانه حدود ۹۵۵ هزار نفر به جمعیت کشور اضافه شده است.

نمودار ۲- روند متوسط رشد سالانه جمعیت کشور ۱۳۳۵-۹۵

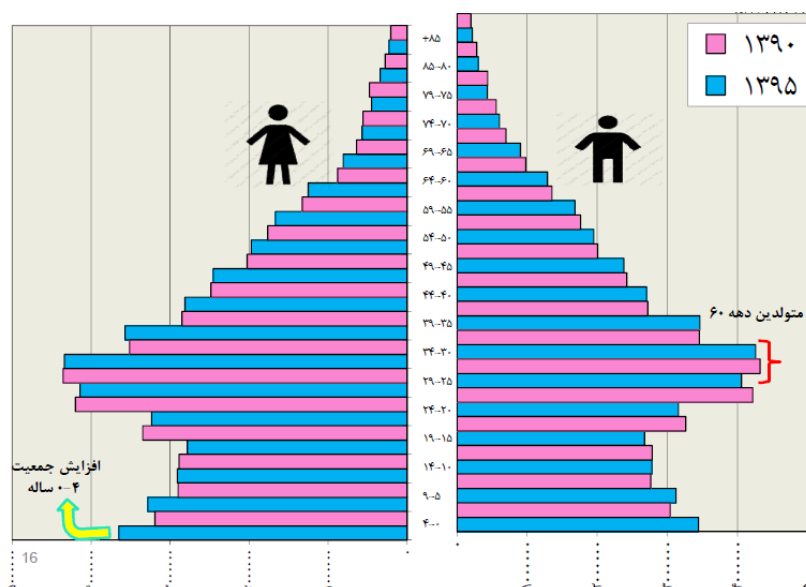
- متوسط نرخ رشد سالانه استان تهران در فاصله سالهای ۱۳۹۰-۹۵ بیشتر از کل کشور و برابر با ۱.۷۲ درصد بوده است و این استان رتبه هشتم را از حیث بالا بودن نرخ رشد جمعیت در بین استانهای کشور داراست. استان خراسان جنوبی با نرخ رشد جمعیت ۳.۰۲ بالاترین و استان همدان با نرخ رشد جمعیت منفی ۰.۲۳ کمترین نرخ رشد را داراست. قابل توجه است دو استان خراسان شمالی و همدان دارای رشد منفی نرخ جمعیتی هستند و نرخ رشد جمعیت در ۱۲ استان کشور کمتر از یک درصد است.

معاونت بررسی های اقتصادی

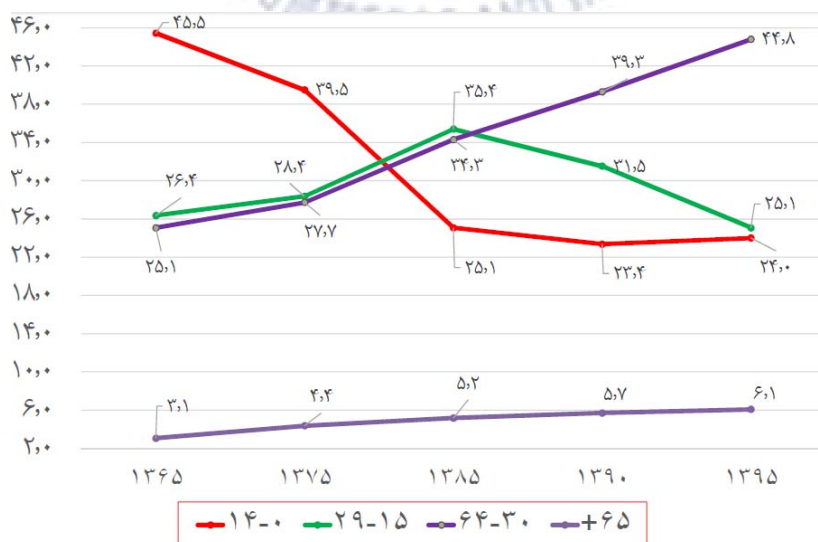
- ترکیب هرم جمعیتی کشور به تفکیک زن و مرد برای دو مقطع ۱۳۹۵ و ۱۳۹۰ در تصویر زیر نشان داده شده است. همانطور که ملاحظه می شود بیشترین سهم جمعیت به سه گروه سنی ۲۵ الی ۳۵ سال تعلق دارد که در واقع این گروه همان متولدین دهه ۶۰ را تشکیل می دهند.

نمودار ۳- هرم سنی جمعیت ۱۳۹۵ و ۱۳۹۰

- ترکیب گروه های عمده سنی جمعیت کشور در سال ۱۳۹۵ نشان می دهد که ۴۹.۱ درصد از جمعیت کشور ۲۹ سال و کمتر، ۴۴.۸ درصد بین ۳۰ تا ۶۴ سال و ۶.۱ درصد ۶۵ سال و بالاتر هستند. مقایسه ترکیب مذکور با سال ۱۳۹۰ از سهم گروه جمعیتی ۲۹-۱۵ سال حدود ۶.۴ واحد درصد کاسته شده و در مقابل به سهم سایر گروه های جمعیتی بویژه ۳۰ تا ۶۴ سال افزوده شده است.

نمودار ۴- روند تغییرات سهم گروه های عمده سنی کل کشور ۱۳۶۵-۹۵

معاونت بررسی های اقتصادی

- میانگین سنی جمعیت کشور در سال ۱۳۸۵ برابر با ۲۴.۷ سال بوده که در سال ۱۳۹۰ به ۲۹.۸ سال و در سال ۱۳۹۵ به ۳۱.۱ سال افزایش یافته است. میانگین سنی جمعیت در مناطق شهری در سال ۱۳۹۵ برابر با ۳۱.۵ سال و در مناطق روستایی ۳۰.۱ سال بوده است.
- بالاترین سهم استانی از جمعیت کشور در سال ۱۳۹۵ متعلق به استان تهران با سهم ۱۶.۶ درصدی است که بعد از آن استان خراسان رضوی با سهم ۸.۰۵ درصد، استان اصفهان با سهم ۶.۴۱ و استان فارس با سهم ۶.۰۷ درصد در رده های بعدی قرار می گیرند.
- سهم جمعیتی استانهای تهران، البرز و هرمزگان از کل جمعیت کشور در سال ۱۳۹۵ در مقایسه با سال ۱۳۹۰ افزایش قابل توجهی داشته و در مقابل سهم استان های خوزستان، همدان و کرمانشاه کاهش داشته است.
- طی سال های ۱۳۸۵ الی ۱۳۹۵ ترکیب خانوارهای کشور بر حسب تعداد اعضای خانوارها دچار تغییراتی شده، بدین صورت که سهم خانوارهای ۵ نفر و بیشتر از ۳۲.۲ در سال ۱۳۸۵ به ۱۴.۷ در سال ۱۳۹۵ کاهش یافته و سهم خانوارهای با تعداد اعضای کمتر از ۵ نفر افزایش یافته است.

نمودار ۵ - توزیع نسبی خانوارها بر حسب تعداد اعضاء در سه مقطع ۱۳۸۵-۱۳۹۰-۱۳۹۵

کاهش خانوارهای ۵ نفره و افزایش
خانوارهای ۳ نفره

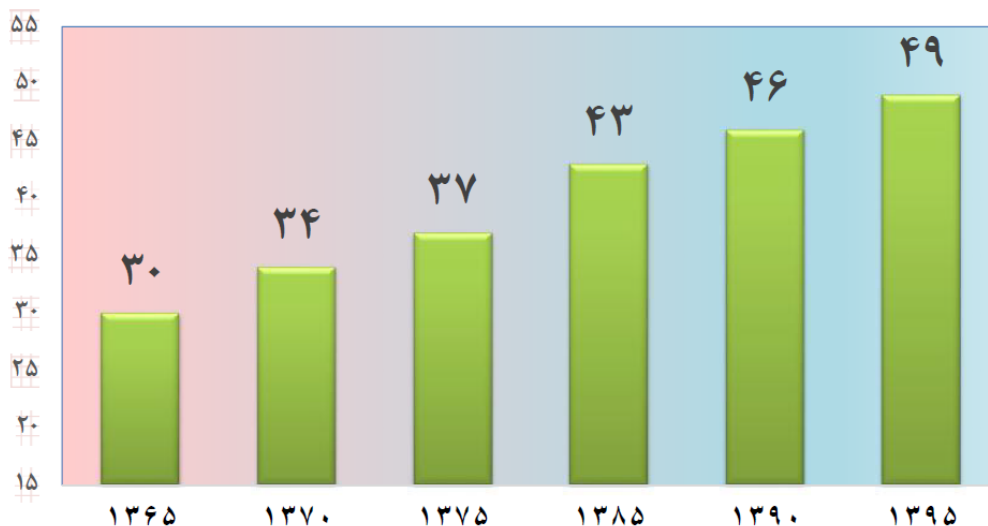
- جمعیت ۷۹.۹ میلیون نفری ایران در مساحت ۱.۶۳ میلیون کیلومتر مربعی با تراکم ۴۹.۱ نفر در هر کیلومتر مربع زندگی می کنند. استان تهران با جمعیت ۱۳.۳ میلیون نفر در ۱۳.۶ هزار کیلومتر مربع دارای بالاترین تراکم یعنی ۹۶۹ نفر در هر کیلومتر مربع در کل کشور است. کمترین تراکم های جمعیت در کشور مربوط به استانهای یزد (۸.۸ نفر در هر کیلومتر مربع)، خراسان جنوبی (۸.۱ نفر در هر کیلومتر مربع) و سمنان (۷.۲ نفر در هر کیلومتر مربع) است.

معاونت بررسی های اقتصادی

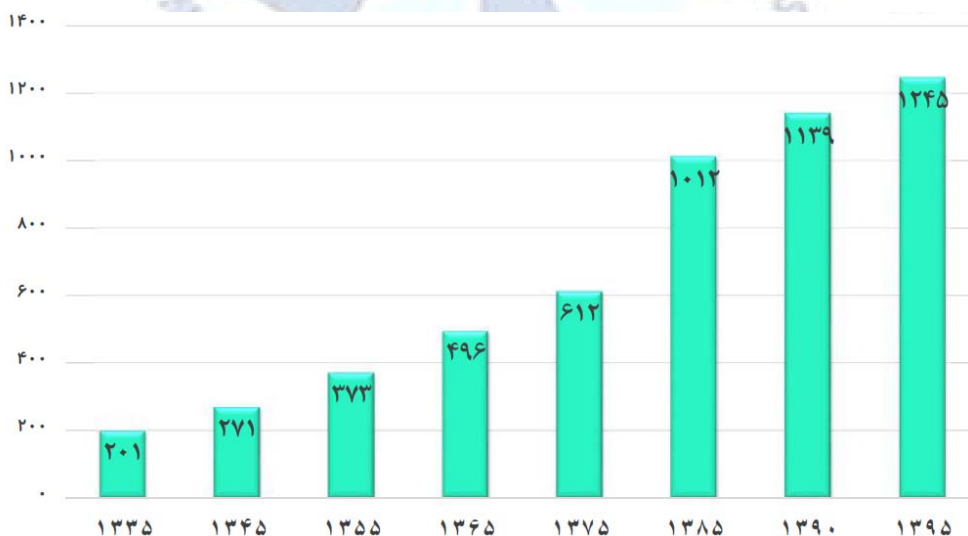
- تراکم جمعیت کشور طی سالهای گذشته افزایش یافته و از ۳۰ نفر در هر کیلومتر مربع در سال ۱۳۶۵ به ۴۹ نفر در هر کیلومتر مربع در سال ۱۳۹۵، افزایش یافته است.

نمودار ۶ - روند تغییر تراکم جمعیت کشور ۹۵-۱۳۶۵ - نفر در هر کیلومتر مربع

- تعداد شهرهای کشور طی سالهای گذشته با رشد چشمگیری همراه بوده به نحوی که در سال ۱۳۹۵ تعداد شهرهای کشور برابر با ۱۲۴۵ مورد بوده که در مقایسه با سال ۱۳۷۵، تقریباً دو برابر شده است. بر اساس تعریف، منظور از شهر هر نقطه جغرافیایی است که دارای مصوبه هیئت دولت و دارای شهرداری باشد.

نمودار ۷ - روند تغییر تعداد شهرهای کشور ۱۳۹۵-۱۳۳۵

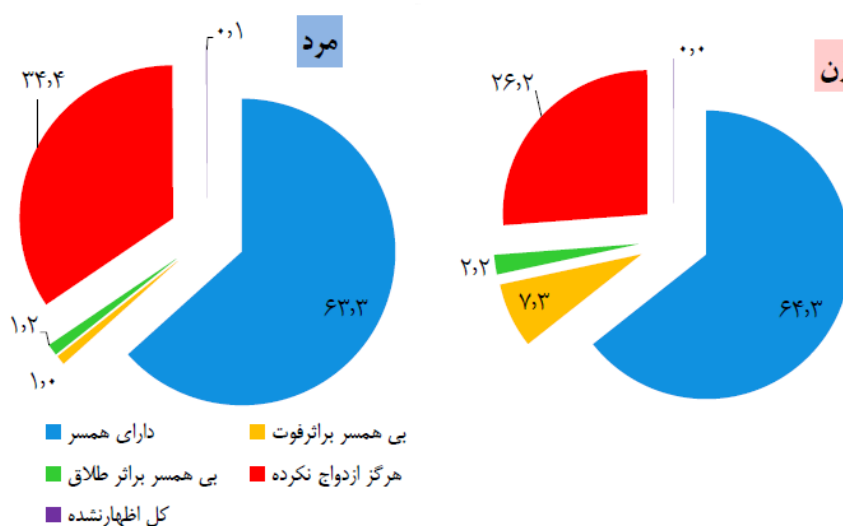

معاونت بررسی های اقتصادی

- از حیث وضعیت زناشویی، در سال ۱۳۹۵ ۶۳.۳ درصد از مردان و ۶۴.۳ درصد از زنان کشور دارای همسر بوده‌اند که نسبت به سال ۱۳۹۰ با افزایش ۳.۳ واحد درصدی روبرو بوده است. سهم مردان فاقد همسر بدلیل فوت یا طلاق در سال ۱۳۹۵ از کل مردان بالای ده سال، ۲.۲ درصد بوده در حالی که این رقم برای زنان ۹.۵ درصد است. در قیاس با سال ۱۳۹۰، سهم مردان بدون همسر بدلیل طلاق ۰.۵ واحد درصد و سهم زنان بدون همسر بدلیل طلاق، ۰.۸ واحد درصد افزایش یافته است. در سال ۱۳۹۵ حدود ۳۴.۴ درصد از مردان و ۲۶.۲ درصد از زنان کشور هرگز ازدواج نکرده‌اند که این ارقام در مقایسه با سال ۱۳۹۰ با کاهش حدود ۴ واحد درصدی همراه بوده است.

نمودار ۸ - وضعیت زناشویی جمعیت ده سال و بیشتر کشور در سال ۱۳۹۵

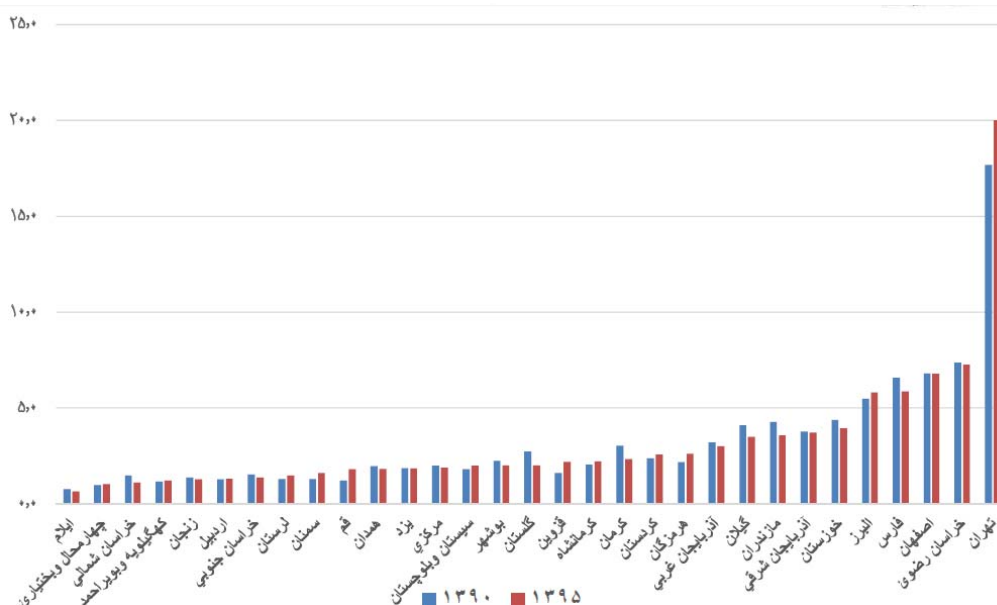
- ۸۷.۶ درصد از جمعیت کشور در سال ۱۳۹۵ از سواد برخوردار بوده‌اند که در مقایسه با سال ۱۳۹۰، حدود ۲.۸ واحد درصد بهبود یافته است. میزان برخورداری از سواد در استان تهران در سال ۱۳۹۵ برابر با ۹۲.۹ درصد بوده که نسبت به سال ۱۳۹۰ حدود ۲.۴ واحد درصد تقویت شده است. بیشترین افزایش میزان باسوادی در سال ۱۳۹۵ نسبت به سال ۱۳۹۰ مربوط به استان های بوشهر، سیستان و بلوچستان، قزوین، خراسان جنوبی و هرمزگان می باشد.
- کمترین نرخ باسوادی در سال ۱۳۹۵ مربوط به استانهای سیستان و بلوچستان (۷۶٪)، آذربایجان غربی (۸۲٪)، لرستان (۸۳٪) و اردبیل (۸۳.۱٪) بوده است. نرخ با سوادی در ۱۸ استان از ۳۱ استان کشور کمتر از رقم میانگین ۸۷.۶ درصد است.
- نرخ باسوادی جمعیت ۱۰ تا ۴۹ سال کشور در سال ۱۳۹۵ برابر با ۹۴.۷ درصد بوده که نسبت به سال ۱۳۹۰ معادل ۲.۳ واحد درصد افزایش داشته است.

معاونت بررسی های اقتصادی

- تعداد کل مهاجران در کشور در سال ۱۳۹۵ بیش از ۴.۷ میلیون نفر بوده که ۳.۹۷ میلیون نفر (۸۴٪) از آنها به مقصد شهری و حدود ۷۳۶ هزار نفر (۱۶٪) به مقصد روستایی بوده است. طی سالهای گذشته تعداد مهاجران رو به کاهش بوده چنانکه در مقایسه با سال ۱۳۹۰، از تعداد کل مهاجران حدود ۱۵ درصد کاسته شده اگرچه سرعت کاهش برای مقاصد شهری کمتر و حدود ۷.۶ درصد بوده است.
- علی رغم کاهش مهاجرت ها، استان تهران همچنان جاذب مهاجران در سال ۱۳۹۵ بوده است به نحوی که ۲۰.۲ درصد از کل مهاجران در سال ۱۳۹۵؛ یعنی حدود ۹۴۰ هزار نفر، به استان تهران مهاجرت کرده اند که سهم استان تهران از کل مهاجران در مقایسه با سال ۱۳۹۰، با رشد ۲.۵ درصدی نیز همراه بوده است.

نمودار ۹ - تعداد کل مهاجران استان های کشور در دو مقطع ۱۳۹۵-۱۳۹۰

- در سال ۱۳۹۵ حدود ۹۷.۸ درصد از جمعیت ۷۹.۹۲ میلیون نفری کشور تابعیت ایرانی داشته اند و ۲.۲ درصد از جمعیت، تابعیت سایر کشورها را دارند. بیشترین جمعیت تابع سایر کشورها در ایران مربوط به کشور افغانستان با جمعیت تقریبی ۱.۵۸ میلیون نفر و با سهم ۱.۹۸ درصدی از کل جمعیت کشور است. سایر توابع مربوط به کشور عراق (۳۴ هزار نفر)، پاکستانی (۱۴.۳ هزار نفر)، ترکیه (۷۱۳ نفر) و ۱۲۶ هزار نفر سایر کشورها می باشد. باستثنای افغانستان تعداد افراد تابع سایر کشورها مقیم ایران طی سالهای گذشته کاهش یافته است. سهم و تعداد افراد افغانستانی مقیم ایران از ۱.۷۲ درصد جمعیت کشور در سال ۱۳۸۵ به ۱.۹۸ درصد در سال ۱۳۹۵ افزایش یافته که معادل رشد ۳۷۲ هزار نفری است.
- وضعیت توزیع نسبی خانوارهای کشور در واحدهای مسکونی در سال ۱۳۹۵ نشان می دهد که ۶۰.۶ درصد از خانوارهای کشور در واحد مسکونی ملکی عرصه و اعیان، ۳۰.۸ درصد در واحدهای رهن یا استیجاری و ۸.۶ درصد در سایر موارد بوده اند. روند تغییر سهم وضعیت سکونت خانوارهای کشور طی سالهای گذشته حاکی از

معاونت بررسی های اقتصادی

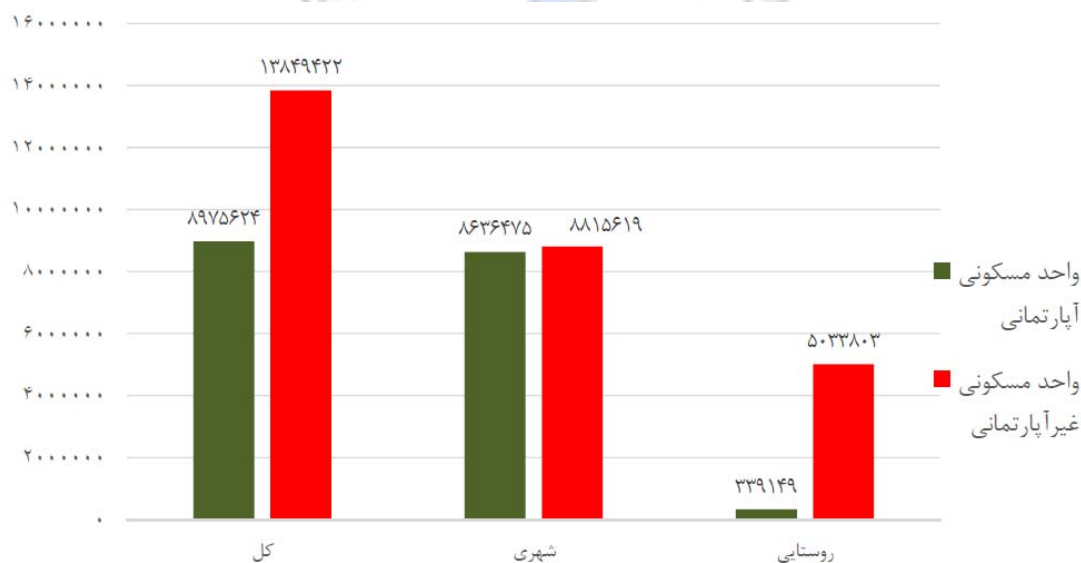
کاهش سهم خانوارهای دارای واحد مسکونی ملکی (۷.۳ واحد درصد کاهش نسبت به سال ۱۳۸۵) و در مقابل افزایش سهم واحدهای رهن و استیجاری (۷.۹ واحد درصد افزایش نسبت به سال ۱۳۸۵) است.

- در رابطه با خانوارهای شهری سهم خانوارهای دارای محل سکونت ملکی در سال ۱۳۹۵ از میانگین کل کشور کمتر و برابر با ۵۴.۶ درصد و در مقابل سهم خانوارهای شهری دارای محل سکونت رهن یا استیجاری از میانگین کشور بالاتر و برابر با ۳۶.۸ درصد است. طی روند مشابهی با تغییرات وضعیت سکونت کل خانوارهای کشور، در مورد خانوارهای شهری نیز سهم خانوارهای دارای سکونت ملکی در مقایسه با سال ۱۳۸۵ حدود ۷.۶ واحد درصد کاهش و در مقابل آن سهم خانوارهای دارای سکونت رهن/استیجاری ۷.۸ واحد درصد افزایش داشته است.

- ۷۹.۴ درصد از خانوارهای روستایی کشور در سال ۱۳۹۵ از ملک عرصه و اعیان مسکونی برخوردار بوده‌اند و فقط ۱۲.۱ درصد از ملک رهنی یا استیجاری استفاده کرده‌اند. طی سال‌های گذشته روند انتقال بخشی از سهم خانوارهای دارای سکونت ملکی به رهن/استیجاری برای خانوارهای روستایی نیز، البته با سرعتی کمتر برقرار بوده است.

- تعداد کل واحدهای مسکونی معمولی در کشور در سال ۱۳۹۵ برابر با ۲۲.۸۲ میلیون واحد بوده که ۸.۹ میلیون واحد از آن (با سهم ۳۹.۳٪) آپارتمانی و ۱۳.۸ میلیون واحد (با سهم ۶۰.۷٪) غیر آپارتمانی بوده است. در مقایسه با سال ۱۳۹۰ تعداد واحدهای مسکونی معمولی افزایش داشته و رشد تعداد واحدهای آپارتمانی در سال ۱۳۹۵ برابر با ۴۱.۵ درصد (معادل ۲.۶۳ میلیون واحد) و رشد واحدهای غیر آپارتمانی برابر با ۱.۵ درصد (معادل ۲۳۷ هزار واحد) بوده است. شایان ذکر است در داده‌های مرکز آمار ایران، تعداد واحدهای مسکونی بدون احتساب واحدهای مسکونی واحدهای خالی از سکنه و اقامتگاه دوم است.

نمودار ۱۰- وضعیت واحدهای مسکونی معمولی در سال ۱۳۹۵

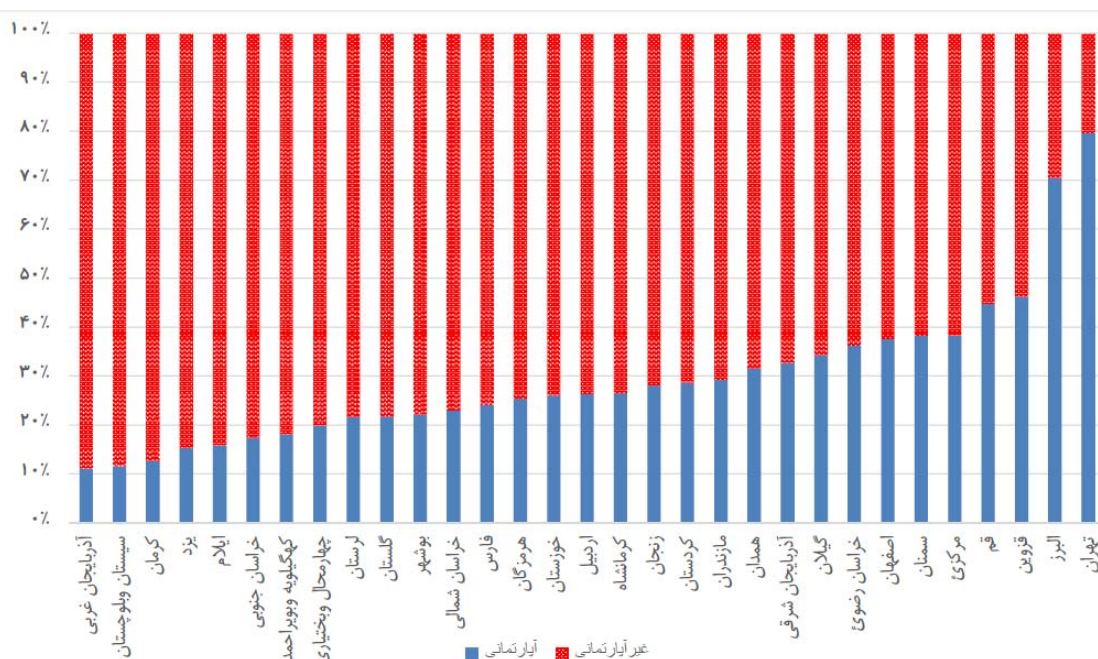

معاونت بررسی های اقتصادی

- بیشترین سهم واحدهای مسکونی آپارتمانی در بین استانهای کشور به استان تهران با سهم ۸۰٪ و کمترین سهم به استان آذربایجان غربی با سهم حدود ۱۰٪ تعلق دارد. به استثنای استانهای تهران، البرز، قزوین و قم، سهم واحدهای مسکونی در سایر استانهای کشور کمتر از ۴۰٪ است.

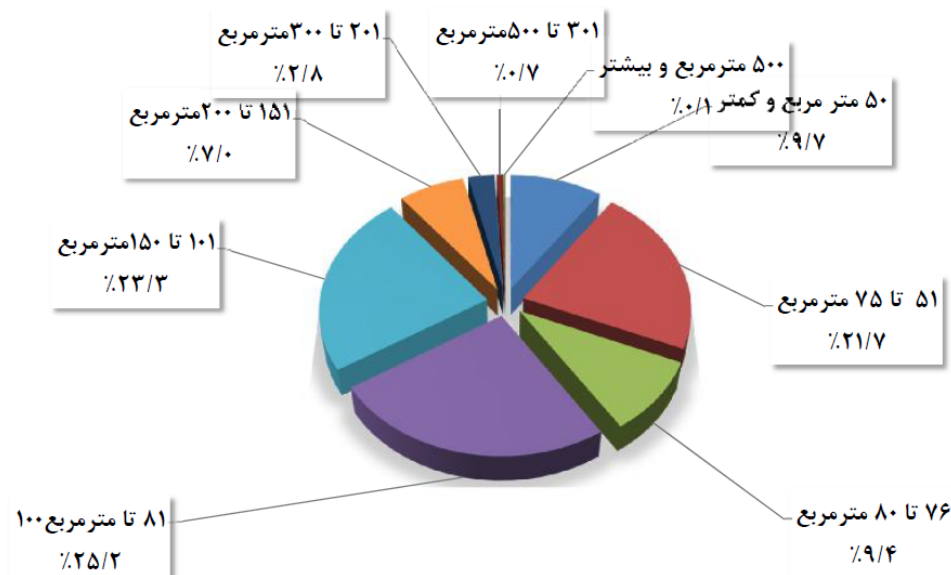
نمودار ۱۱- توزیع واحدهای مسکونی آپارتمانی و غیر آپارتمانی در استانهای کشور در سال ۱۳۹۵

- بررسی وضعیت واحدهای مسکونی کشور بر حسب مساحت زیر بنا در سال ۱۳۹۵ نشان می دهد که بیشترین سهم مربوط به واحدهای مسکونی ۸۱ تا ۱۰۰ مترمربع (۲۵.۲٪)، واحدهای ۱۰۱ تا ۱۵۰ مترمربع (۲۳.۳٪) و واحدهای مسکونی ۵۱ تا ۷۵ مترمربع (۲۱.۷٪) است. در سال ۱۳۹۵ سهم واحدهای مسکونی ۵۰ مترمربع و کمتر برابر با ۹.۷٪، سهم واحدهای مسکونی ۵۱ تا ۷۵ متر مربع ۲۱.۷٪ و سهم واحدهای مسکونی ۷۶ تا ۸۰ متر مربع ۹.۴ درصد بوده که این ارقام در مقایسه با سال ۱۳۹۰ کاهش یافته و مجموع سهم این سه گروه واحد مسکونی از کل از ۴۳٪ در سال ۱۳۹۰ به ۴۰.۸٪ در سال ۱۳۹۵ تنزل داشته است. تنها گروه واحدهای مسکونی مشمول افزایش سهم در سال ۱۳۹۵ شامل واحدهای مسکونی ۸۱ تا ۱۰۰ مترمربع و ۳۰۱ تا ۵۰۰ مترمربعی است. در سال ۱۳۹۵ حدود ۳۶ درصد از واحدهای مسکونی کشور بالای ۲۰۰ مترمربع زیربنا بوده اند.

نمودار ۱۲- واحدهای مسکونی بر حسب مساحت زیر بناء در استان های کشور در سال ۱۳۹۵

❖ منبع کلیه نمودارها: گزارش گزیده نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵ مرکز آمار ایران